1 DE ROL VAN SOCIALE MEDIA EN INTERNET BIJ MENSENHANDEL: FENOMEENSCHETS

MENSENHANDELNETWERKEN

Mensenhandelaars gebruiken sociale media en internet voor de rekrutering van slachtoffers, de marketing van hun prostitutieaanbod en het management van hun criminele activiteiten.

- **Recrutering**
  Slachtoffers worden o.a. geronseld via internetadvertenties van modellenagentschappen, met valse Facebookprofielen voor een jobaanbod of worden via Facebook of Skype gecontacteerd door een loverboy.
  Slachtoffers van economische uitbuiting worden oa geronseld via internetadvertenties voor een job in de bouw, horeca, transport. Dit gebeurt zowel in het herkomstland als in België.
- **Marketing**
  Mensenhandelaars plaatsen foto's van hun slachtoffers op websites, online advertentiesites, seksdatingsites om hun prostitutie te promoten.
- **Management**
  Vertrouwelijke gesprekken worden gevoerd via Viber, Skype, WhatsApp om het afluisteren te voorkomen. Daarnaast chanteren de pooiers hun slachtoffers met naaktfoto's voor het internet.

SLACHTOFFERS

- **Seksuele uitbuiting: sociale controle**
  Slachtoffers onderhouden soms onderling nauwe contacten via Facebook wat een minimum aan bescherming kan betekenen. Zo kon bv een Nigeriaans slachtoffer in een dossier de politie de prostitutieplaats van een ander slachtoffer aanduiden.
- **Economische uitbuiting: versterken weerbaarheid**
  Voorbeelden van goede praktijk zijn bv websites waarbij de chauffeurs hun ervaringen in de transportsector kunnen uitwisselen om hun collega's te behoeden voor misbruiken.

CASE : MODELLENAGENTSCHAP (ANTWERPEN, P.27 EN 31)

- Een malafide modellenbureau rekruteerde online Letse en ook Belgische meisjes. De website meldde: "De mooiste modellen van de Benelux voor uw catwalk modeshows en de promotie van uw producten. Onze modellen zijn beschikbaar aan € 200 per werkuur voor catwalk, fotoshoots, hostessenwerk, model presence, begeleidingsopdrachten,…".
- De meisjes kregen onmiddellijk na hun reactie en bij hun eerste gesprek een voorstel om als escorte te werken met de valse belofte maandelijks op basis van 2/5 tussen de € 4.000 en € 6.000 te verdienen.
- Toen de slachtoffers wilden stoppen werden ze gechanteerd met hun naaktfoto's.
- De beklaagde die verantwoordelijk was voor de fotoshoots, gaf ook toe dat hij foto's van een Lets minderjarig meisje op het internet had geplaatst.

CASE : VALS FACEBOOKPROFIEL (LUIK, P.27-28)

- Een pooier had voor de rekrutering van slachtoffers speciaal een vals Facebookprofiel opgesteld waarbij hij zich had voorgedaan als een vrouw met een valse profielfoto. Hij bood hen een job aan als hostess in de showbusiness.
- Deze organiseerde bij het eerste gesprek een fotoshoot en manipuleerde hierbij de meisjes tot ze bereid waren tot seks. Ze kregen dan een lucratief voorstel voor escortwerk gebaseerd op valse beloftes.

2 DE ROL VAN SOCIALE MEDIA EN INTERNET BIJ MENSENSMOKKEL: FENOMEENSCHETS

MENSENSMOKKELNETWERKEN

In 2016 kon Europol 17.000 smokkelaars traceren die Facebook gebruikten voor hun smokkelactiviteiten naar de EU. Daarnaast gebruiken de smokkelaars ook Instagram, Viber, Skype, WhatsApp…

AANBOD SMOKKELMARKT

- ***Facebook***
  Advertentie-aanbod met contactgegevens smokkelaar, kostprijs, succes-rating en promotiefilmpjes: smokkeltrajecten, valse documenten, schijnhuwelijken. Daarnaast bestaan er Facebook-gebruikersgroepen waarmee de migranten de smokkelaars kunnen contacteren en de smokkelroutes, bestemmingslanden en kostprijs kunnen vergelijken.
- ***Internetadvertenties-Instagram: malafide reisbureaus***
  Op Instagram bieden smokkelaars via reisagentschappen met mooie foto's smokkelreizen aan naar West-Europese steden. Ze promoten dit aan de hand van mooie foto's van de steden en foto's van de nodige valse identiteitsdocumenten.

MANAGEMENT SMOKKELNETWERKEN

- ***Vertrouwelijke gesprekken met Skype, Viber, WhatsApp***
  Na het besef dat hun telefoon afgeluisterd wordt, gebruiken smokkelaars sociale media om te discussiëren over hun financiën, klantenbeheer en afspraakpunten, hun operationele werkmethodes (rekrutering chauffeurs, documenten).
- ***Contrastrategie***
  Na de arrestaties verwittigde een gevluchte smokkelaar telefonisch snel de anderen om de digitale sporen van de aangehouden smokkelaars te verwijderen zodat de politie geen verband meer tussen hen zou kunnen leggen. (dossier Delocation, jaarrapport 2017 p.91)

VOORBEELD : KOERDISCH NETWERK (P.38)

- ***Gebruikersgroepen Facebook Proces-Verbaal***
  "Deze hebben als doel personen die naar Europa wensen te komen zonder geldige documenten in contact te brengen met elkaar en mensensmokkelaars. Op deze gebruikersgroepen kan men vragen stellen over de toestand in Europese landen en steden. Dit met het oog op informatie te verzamelen om tot deze gebieden te geraken. Men vraagt hier ook naar contactgegevens van personen die hen hierbij kunnen assisteren. Deze contactgegevens worden dan via privéberichten bezorgd aan de vraagsteller. Men laat ook soms weten aan andere gebruikers indien de oversteek naar het Verenigd Koninkrijk succesvol was."
- **Management smokkelaars**
  "Delicate onderwerpen zoals financiële discussies mochten niet via de telefoon besproken worden. Ze spraken dan telefonisch af om het via Skype of Viber te bespreken: ""Smokkelaar X verwijt smokkelaar Y dat hij geld achterhoudt. Smokkelaar Y zit op dat moment in Nederland en wilt het niet bespreken over de telefoon,

SMOKKELSLACHTOFFERS

- De migranten beginnen zelf ook meer situaties van misbruiken te posten op sociale media om hun lotgenoten te waarschuwen. Dit kan leiden tot een vorm van sociale controle op digitaal niveau. Zo werden op sociale media reeds getuigenissen van verkrachtingen van vrouwen gerapporteerd die onderweg plaatsvonden.

3 SOCIALE MEDIA EN INTERNET ALS ONDERZOEKSMETHODE (3/1)

SMOKKELSLACHTOFFERS

DE POLITIE

- **Detecteert slachtoffers** via
  - ⇨ analyses van websites en seksdatingsites,
  - ⇨ discussies op internetfora van prostitutieklanten (uitwisselen seksuele ervaringen met indicatoren mensenhandel)
    Bv. In een bericht over een champagnebar praatte een klant over een jonge vrouw die valse papieren uit Litouwen had
  - ⇨ de 'vrienden' op Facebookprofielen van verdachten (en slachtoffers)
    Bv. Hongaars dossier (zie verder)
  - ⇨ de telefoontap waarin het slachtoffer refereert naar haar Facebookprofiel
    Bv. Hongaars dossier (zie verder)

- **Identificeert verdachten en slachtoffers** door
  - ⇨ Foto's Facebookprofiel te vergelijken met politionele databanken
  - ⇨ Internetaankopen van vliegtuigtickets te linken aan telefoontapgegevens

- **Verhoort slachtoffers en daders** waarbij
  - ⇨ Een safehouse of uitbuitingsplaats wordt teruggevonden via Google Maps;
  - ⇨ Het slachtoffer via Facebook de verdachte en andere slachtoffers aanwijst;
  - ⇨ Via Facebookfoto's en –vrienden bijkomende info over het netwerk wordt ontrafeld;
  - ⇨ Bijkomend bewijsmateriaal zoals een opname van een Skypegesprek of een usb-stick met berichten of beelden op sociale media bovenkomt.

- **Analyseert smartphones en computers**
  - ⇨ De technische analyse van smartphones, iPads en computers onthult veel gegevens die als bewijs kunnen worden gebruikt
    Bv. In een bouwdossier werd de verklaring van het Pakistaanse slachtoffer over zijn rekrutering in Italië bevestigd. Uit onderzoek van het Facebook-profiel van het slachtoffer op haar smartphone bleek dat ze contact had opgenomen met de Turkse beschuldigde om te weten wanneer ze naar België moest gaan om voor hem te werken.

- **Financieel onderzoek**
  - ⇨ Internet en sociale netwerken kunnen een interessant instrument zijn voor financiële onderzoeken, zowel voor de identificatie van criminele bezittingen als winsten.
    Bv. In een Syrisch dossier mensensmokkel heeft de politie zich gebaseerd op meerdere Whatsapp chatberichten om de criminele winsten te berekenen a.d.h.v. het aantal clandistien vervoerde personen. Op basis van het dossier heeft de politie een totaalbedrag van 1.164.000 euro als crimineel vermogen kunnen vaststellen.

- **Samenwerking sociale mediabedrijven**
  - ⇨ Magistraten vorderden reeds een verzoekschrift tot Facebook om via een IP-adres een smokkelaar te identificeren

4 SOCIALE MEDIA EN INTERNET ALS ONDERZOEKSMETHODE (3/2)

AANBEVELINGEN

Het EMN (European Migration Network) heeft geconstateerd dat de meeste EU-landen sociale media en internet gebruiken als onderzoeksinstrument om bewijzen te verkrijgen over mensensmokkel. Zeven van deze landen (waaronder België) gebruiken ze ook in de strijd tegen mensenhandel

In dossiers van mensenhandel met het oog op seksuele uitbuiting en dossiers van mensensmokkel, gebruiken politie en magistraten sociale netwerken en internet als onderzoeksmethode.

Myria stelt vast dat sociale netwerken en internet veel minder aanwezig zijn als onderzoeksinstrumenten in geval van economische uitbuiting, terwijl ze bijvoorbeeld nuttig kunnen zijn bij het verhoor van een slachtoffer om een of andere locatie op Google Maps aan te wijzen. Gerechtelijke dossiers en rechtspraak tonen aan dat daders van mensenhandel sociale netwerken gebruiken om hun slachtoffers te rekruteren.

Myria beveelt aan:

- meer gebruik te maken van sociale netwerken en internet als methode voor onderzoek en als bewijsmateriaal, met name in geval van economische uitbuiting
- adequate opleiding te voorzien, door middel van praktijkgerichte training, voor eerstelijnsdiensten (politie en sociale inspectie) en magistraten in het gebruik van sociale media en internet als onderzoeksmethode.
- hen te voorzien van de nodige menselijke en materiële hulpmiddelen voor dit doel. In dit opzicht is het nodig om niet alleen in informatietechnologie te investeren, maar ook in meer capaciteit en knowhow bij de politie.

DOSSIER HONGAARS PROSTITUTIENETWERK (P.29, 32, 47, 52)

- De politie detecteerde een minderjarig slachtoffer via een telefoongesprek waarin ze verwees naar haar Facebookprofiel.
- Via de analyse van het Facebookprofiel van de pooier werden 34 Hongaarse slachtoffers in de Gentse vitrinebars als zogenaamde Facebookvrienden teruggevonden, wat de link met het prostitutienetwerk aantoonde.
- Uit onderzoek van Facebookprofielen bleek dat de beklaagden op basis van een fictieve identiteit valse Facebook accounts aanmaakten om hun slachtoffer te rekruteren. Ze plaatsten de foto's van de meisjes op hun Facebook profiel en stuurden de foto's naar mekaar door om ze te vergelijken en onderhielden contact via Facebook.
- Uit een technische analyse bleek dat een beklaagde zijn slachtoffers filmde en de opnames opsloeg in zijn Iphone. Bij een beklaagde werd een Facebookbericht teruggevonden over het aantal meisjes dat hij aangeleverd en onder controle had.

DOSSIER MENSENSMOKKEL DELOCATION (P.49,-51,54-55, 91)

- De politie identificeert Syrische smokkelleider in Londen via een rogatoire commissie op basis van o.a. Facebook-foto's en –profielen.
- De magistraat vordert via verzoekschrift alle registratiegegevens van Facebook om de smokkelaar te identificeren en te lokaliseren. Hieruit blijkt de verdachte gekend te zijn in andere smokkeldossiers.
- Smokkelslachtoffers duiden bij hun verhoor het Facebookprofiel van verschillende smokkelaars aan zodat deze geïdentificeerd worden. Ze blijken gekend in andere smokkeldossiers.
- De technische analyse bevat Skypeberichten over smokkeltransporten, die aanvankelijk verwijderd waren.

5 ENKELE CIJFERS UIT 2016

MENSENHANDEL

- **Inbreuken** mensenhandel geconstateerd door de politie : **589** (vermindering van 12% ten opzichte van 2015)
  - ⇨ 67% gaat over gevallen van seksuele uitbuiting
- PV voor mensenhandel behandeld door de **sociale inspectie** : **32** (betreffende 52 werkers)
  - ⇨ 1er sector : Horeca
  - ⇨ 39 werkers geïdentificeerd als slachtoffer van mensenhandel, waarvan 16 Bulgaren
- Binnengekomen zaken behandeld door de **parketten** : **324** (lichte stijging: 8% tav 2015)
  - ⇨ 184 feiten van seksuele uitbuiting (57%)
  - ⇨ 112 feiten van economische uitbuiting (35%)
  - ⇨ 14 feiten van uitbuiting van de bedelarij (4%)
  - ⇨ 14 feiten van dwang bij het begaan van een misdrijf (4%)
- **125 daders definitief veroordeeld** voor mensenhandel in 2016
- Nieuwe begeleidingen door **gespecialiseerde onthaalcentra** : **133**
  (top 3 : Nigeria, Marokko, Roemenië)
  - ⇨ 55 vrouwen en 1 man slachtoffer van seksuele uitbuiting
  - ⇨ 56 mannen en 12 vrouwen slachtoffer van economische uitbuiting
  - ⇨ 1 vrouw slachtoffer van uitbuiting van de bedelarij
  - ⇨ 6 mannen en 1 vrouw slachtoffer van gedwongen gepleegde misdrijven
  - ⇨ 1 vrouw slachtoffer van een andere vorm van uitbuiting

MENSENSMOKKEL

- Intercepties mensensmokkel in België in 2016 (in brede zin)
  - ⇨ **805 feiten van mensensmokkel: stijging 16%**
- Binnengekomen zaken bij de parketten: **395 nieuwe pv's smokkel = lichte stijging** in vergelijking met de voorgaande jaren (stijging 9% ivm 2015)
- Aantal geïntercepteerde personen na transitmigratie: **9.915**
  - ⇨ enorme stijging ivm. 2015 (3.916), bijna het driedubbele!
- Bij **verzwarende omstandigheden** (geweldpleging, levensbedreigende situaties, aanwezigheid minderjarigen…) kunnen smokkelslachtoffers het slachtofferstatuut bekomen. Ze moeten door een gespecialiseerde centrum begeleid worden:
- **Nieuwe begeleidingen** door de centra voor slachtoffers van mensenhandel
  - ⇨ 12 slachtoffers in 2016:
    - 9 mannen (waarvan 1 minderjarige : 1 Irakese jongen)
    - 3 vrouwen
  - ⇨ Nationaliteiten:
    - Irak (6),
    - Iran (2),
    - Albanië (1), China (1), Congo (1), Senegal (1)